

2014'e genç bir bakış

Yeni bir yılda ilerlemeye devam ettiğimiz şu aylarda, Avrupa Genç Aile Hekimleri Hareketi (Vasco da Gama Movement– VdGM) için çalışan genç aile hekimleri olarak 2014'e bizim gözümüzden bakmak istedik.

Geçtiğimiz yıl VdGM kapsamında pek çok değişim programı gerçekleştirildi. Bu programların içerisinde ülkemizde en çok ilgi görenler açık ara farkla Prekonferans Değişim Programları'ydı. 2014 yılı VdGM Prekonferans Değişim Programı takvimi ve ilgili değişim programlarına Türkiye'den katılan arkadaşlarımızın sayısı **Tablo 1**'de görülmektedir. Bu programlarla ilgili tüm haberleri genç meslektaşlarımızla paylaştık ve ülkemizden olabildiğince çok sayıda katılımcının programlarda yer almasını sağladık. Tüm katılımcı arkadaşlarımıza değişim öncesinde ve sırasında gereksinim duydukları tüm konularda destek olmaya özen gösterdik. Program sonrasında da iletişimi sürdür-

dük ve arkadaşlarımızın deneyimlerini geniş kitlelerle paylaşmaları konusunda kendilerini teşvik ettik. Programlara katılan arkadaşlarımız bu sayede ülkemizi temsil etme, farklı kültürlerle tanışma, farklı ülkelerdeki aile hekimliği uygulamalarını deneyimleme fırsatına sahip olurlarken; kongre ve dergilerde de deneyimlerini paylaşarak bu programlara katılmayan meslektaşlarımızın da bu deneyimlerden faydalanmalarını sağladılar.

VdGM kapsamında gerçekleştirilen ve ortalama iki hafta süren Hippokrates Değişim Programları ise Prekonferans Değişim Programları'nın aksine maalesef ülkemizde fazla ilgi görmemektedir. Çalıştığı kliniği genç aile hekimlerinin ziyaretine açan saygıdeğer aile hekimlerinin katkılarıyla Avrupa çapında çok geniş bir Hippokrates değişim ağı kurulmuş durumdadır ve çok aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak geçmişten günümüze gerek ev sahibi, gerekse ziyaretçi olarak bu programlara

- 1) Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği, Asist. Dr., İstanbul.
- 2) Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Araş. Gör. Dr., İstanbul.
- 3) Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği, Asist. Dr., İzmir.
- 4) Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, Anabilim Dalı, Araş. Gör. Dr., Ankara.

Tablo 1. 2014 yılı VdGM Prekonferans Değişim Programı takvimi

Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
	Barcelona, İspanya 2 Katılımcı	Tel Aviv, İsrail 1 Katılımcı Madrid, İspanya 2 Katılımcı		Modena, İtalya 2 Katılımcı Şibenik, Hırvatistan 2 Katılımcı	Kanarya Adaları, İspanya Ülkemizden katılımcı olmadı
Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Lizbon, Portekiz 1 Katılımcı		Mallorca, İspanya 1 Katılımcı	Belgrad, Sırbistan 2 Katılımcı Liverpool, İngiltere 2 Katılımcı		Zagreb, Hırvatistan 6 Katılımcı

ülkemizden katılım oldukça sınırlı olmuştur.

Geçtiğimiz yıl içerisinde, Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği (TAHUD) VdGM Türkiye ekibi olarak, ülkemizin de bu programda aktif olmasını sağlamak amacıyla önemli adımlar attık. Yıl boyunca gerçekleştirdiğimiz çalıştaylarda Hippokrates değişimlerine katılımı sınırlayan faktörleri araştırdık. En önemli faktörlerin bilgi eksikliği, maddi olanaksızlıklar ve çalışma koşullarının uygunsuzluğu olduğunu saptadık.

Bilgi eksikliğini gidermek ve farkındalığı arttırmak için ülkemizdeki aile hekimliği dergilerine yazılar yazdık, kongrelerde sunumlar yaptık, sosyal medya aracılığı ile bilgilendirici ve teşvik edici duyurular yayınladık.

Maddi engelleri ortadan kaldırmak amacıyla TAHUD Merkez Yönetim Kurulu ile birlikte bir proje hazırladık ve projemizle Avrupa Birliği Erasmus + Öğrenme Hareketliliği Programları kapsamında başvuruda bulunduk. VdGM üyesi diğer ülke değişim grupları ile birlikte, değişim programları için farklı burs olanaklarını araştırmaya devam etmekteyiz.

Çalışma koşullarından kaynaklanan engelleri anlamak ve çözümler geliştirebilmek amacıyla asistan-

lar, uzmanlar ve öğretim üyeleriyle görüşmeler yaptık. Özellikle eğitim kliniklerinin değişimlere açılması, asistanların değişimlere katılabilmeleri için izin ve rotasyonların uygun şekilde ayarlanabilmesi konusunda öğretim üyelerimizin desteğini talep ettik.

Genç meslektaşlarımızı Hippokrates değişimlerine ziyaretçi olarak katılmaları konusunda sürekli teşvik ettik. İlgili meslektaşlarımızın merak ettikleri veya desteğe ihtiyaç duydukları tüm konularda kendilerine yardımcı olduk ve olmaya da devam ediyoruz.

İki bin on dördünlü içerisinde Haydarpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği ülkemizin ilk iki Hippokrates değişim programına ev sahipliği yaptı. Hollanda'dan gelen iki aile hekimliği asistanını en iyi şekilde ağırlayan Asistan Doktor Reyhan Gök Hussain'e ve Haydarpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği'nin değerli öğretim üyelerine destekleri için çok teşekkür ederiz.

Hippokrates değişimlerine ev sahipliği yapmak üzere VdGM internet sitesindeki iletişim ağına Türkiye'den ilk katılan klinik Dicle Üniversitesi Aile

Hekimliği Anabilim Dalı oldu. 2015 yılı başında ise Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı bu ağa katıldı. Ülkemizden daha birçok kliniğin daha sisteme dahil olması için kliniklerle ikili çalışmalara devam etmekteyiz.

Değişim grubunda tüm bu çalışmalar ve değişimler hızla sürerken Türkiye'nin ilk Prekonferans Değişim Programı'nı Mayıs 2015'te Adana'da gerçekleştirecek olmanın heyecanını yaşamaktayız.

Geçtiğimiz yıl kongreler bakımından da oldukça yoğun çalıştık. Şubat ayı içerisinde İspanya'nın Barselona şehrinde ilk VdGM Forum'u düzenlendi. VdGM açısından önemli bir mihenk taşı olduğuna inanılan bu değerli organizasyona ülkemizden 6 kişi ile katılım gerçekleştirdik. Forum'un birinci basamağa dair birçok faydalı konuyla ve İspanyol danslarından oluşan eğlenceli çalıştaylarla dolu içeriğinin yanında Barselona'nın uçsuz bucaksız sahillerinde ve Gotik mimarili sokaklarında yürümek, Gaudi'nin muhteşem eserleri eşliğinde deniz ürünlü bir Paella yerken ünlü Sangria'yı tatmak kesinlikle gerçekleştirilmesi gereken deneyimlerdi.

Antalya'da 23-27 Nisan 2014 tarihlerinde düzenlenen 13. Ulusal Aile Hekimliği Kongresi'nde VdGM Türkiye Çalıştayı düzenledik. Toplantıda VdGM ile ilk defa karşılaşan meslektaşlarımıza daha önce gruplarımızda gerçekleştirdiğimiz etkinlikler ve oluşum ile ilgili kısa sunumlar yaptık. Hemen ardından yaklaşmakta olan değişim programları, kongreler ve çalıştaylar ile ilgili planlamaları konuştuk. Katılımcıların önerileri doğrultusunda değişim programlarına katılacak aday seçim öl-

çütleri, araştırma ve eğitim grubu yapılanmaları ile ilgili kararlar aldık. VdGM'den beklentileri ve istekleri tartıştık. Ülkemizin dört bir tarafından 22 meslektaşımız toplantıya katıldı. Bu çalıştayımıza katılan meslektaşlarımızdan biri ilerleyen günlerde VdGM Türkiye Avrupa Ötesi (Beyond Europe) Koordinatörü'müz olacaktır.

Mayıs ayında 13. Uluslararası Doğu Akdeniz Aile Hekimliği Sempozyumu'nda oturum düzenledik. Bu kongrede, Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan ve oturum sonrasında harekete destek vererek hem WONCA Avrupa 2015 İstanbul Kongresi öncesi gerçekleştirilecek VdGM Prekonferans 2015 İstanbul ekibinde yer alan, hem de VdGM Türkiye'nin ilk Prekonferans Değişim Programı'nın gerçekleşmesinde büyük katkıları olan değerli meslektaşlarımız, dostlarımız ile tanışma fırsatı bulduk.

Her yıl düzenlenen WONCA Avrupa Kongresi, 2014'te Portekiz'in başkenti Lizbon'da 02-05 Temmuz 2014 tarihleri arasında düzenlendi. Kongreye ülkemizden yoğun bir asistan, uzman ve öğretim üyesi katılımı oldu. Ayrıca Avrupa Kongresi öncesinde genç aile hekimleri ve asistanlarına yönelik olarak düzenlenen VdGM Prekonferans 2014 Lizbon'a ülkemizden 5 kişi ile katılım gerçekleştirdik. Türkiye'nin sağlık sistemini, aile hekimliği uygulamalarındaki sıkıntılarını, o dönem ülkemizde aile hekimleri için düşünülen acil nöbetlerinin çarpıklıklarını Avrupalı meslektaşlarımızla paylaşma olanağı bulduk. İspanya, Hollanda gibi deneyimli ülkelerin uygulamaları çerçevesinde olası pratik çözümleri tartıştık. İki günün sonunda

coşkulu bir kapanış töreninin ardından WONCA Avrupa Kongresi 2014'ün açılışına geçildi.

Yeri gelmişken Lizbon'dan bahsetmeden geçmek düşünülemez. Lizbon, dar Arnavut kaldırımlı sokakları, okyanus esintisinin her köşeden hissedildiği geniş meydanları, Rönesans'ın romantizmini taşıyan heykelleri ve liman lokantaları ile gerçek bir Akdeniz şehri. İnsanları sıcak kanlı ve yardım sever. Havası tipik Akdeniz ilkbaharı. Yemekleri başta balık olmak üzere, istiridye, midye, yengeç gibi deniz ürünleri ağırlıklı. En çok da sardalyası ve "codfish" adını verdikleri tavuk balığı meşhur. Temel geçim kaynağı turizm. Bu yüzden sokaklarda Portekizliden çok yabancı turistlere rastlamak olağan. Hemen herkes İngilizce biliyor ve turistlere yardımcı oluyor. Ayrıca önemli bir turizm kaynağı olan tarihi apartmanlarını, eski asansörlerini, büyük meydanlarını, meydanlardaki şövalye heykellerini, fiskiyeli ve melekli havuzlarını büyük bir dikkatle koruyorlar. Tabii ki bir de şehrin simgesi haline gelmiş sarı tramvayları var. Bin dokuz yüzlü yılların başlarından kalma boyaları yer yer dökülmüş, camları sökükle bu tramvaylar sadece turistik amaçlı değil, dik yokuşları rahatça çıkabilmek için de günümüz şehir içi ulaşımında kullanılmakta. Nostaljik havasının yanı sıra ipek böceği gibi kıvrılarak giden sevimli hali ile büyük-küçük herkesin ilgisini çekmekte. Okyanus; mutfağını olduğu kadar Lizbon'un kültürünü de etkilemiş. Eski evlerin ve apartmanların dış yüzü mavi-beyaz fayanslarla kaplanmış. Denize açılarak bir daha dönmeyen erkekler için

yakılan ağıtlar "Fado" müziğini yaratmış. Fado, mikrofonsuz olarak sadece iki telli çalgı eşliğinde söylenen daha çok gırtlaktan notaların ağırlıkta olduğu bir tür yanık türkü. Ancak bu müziğe öyle tutkunlar ki, Fado söylenirken bırakın konuşmayı; fısıldaşmaya, yemek yemeye bile izin verilmiyor.

WONCA 2014 Lizbon başladığında birçok ulustan, birçok kültürden aile hekiminin tek bir ortak noktada buluşmasına şahit olduk. Güzel liman şehrinde tüm Avrupa'nın yanı sıra Nijerya, Filipinler, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri gibi dünya ülkelerinden de aile hekimlerinin katıldığını gördük. Çalıştaylarda, seminer salonlarında başta olmak üzere aslında konferansın yapıldığı akla gelebilecek her noktada, kahve molası sırasında, WONCA standlarında, tıp kitaplarına bakarken, poster alanlarında, öğlen yemeklerinde ve hatta konferans alanının bahçesindeki çimenlerde tek bir ortak konu konuşuluyordu: "Birinci basamağın gücü".

Tüm Prekonferans ve WONCA Avrupa Kongresi boyunca ülkeler arası iletişim-etkileşim sonrası öğrenilenleri tek bir cümle ile özetlemek gerekirse; "Global düşün, yerel harekete geç!" uygun olurdu.

Lizbon rüzgarını arkada bırakarak tüm çalışmalarımıza hızla devam ettik. Antalya'da Eylül 2014'te düzenlenen 8. Aile Hekimliği Güz Okulu'nda önceki kongrelerden de edinilen deneyimler ile giderek artan sayıda katılımcıya hitap eden bir oturum düzenleme şansı bulduk. Bu oturumda VdGM Türkiye Avrupa Ötesi (Beyond Europe) Koordinatörü'müz

Asistan Doktor Fethi Sada Zekey yeni göreviyle yer aldı. Bu oturum sonrasında gönüllü meslektaşlarımız ile VdGM Prekonferans 2015 İstanbul için çalışma gruplarımızı belirleyerek büyük bir heyecan içerisinde hazırlıklarımızı sürdürdük.

TAHUD Ulusal Aile Hekimliği Kongresi, Doğu Akdeniz Aile Hekimliği Sempozyumu ve Aile Hekimliği Güz Okulu'nda VdGM'yi sağladıkları oturum ve çalıştaylarla destekleyen düzenleme kurullarında emek vermiş değerli akademisyenlerimize ve meslektaşlarımıza, oturumlarda heyecanla yerlerini alan ve paylaşımları ile VdGM'yi besleyen meslektaşlarımıza teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliriz.

Gelecek kongrelerde de VdGM oturumlarının ve biz genç aile hekimlerinin gitgide artan farkındalığını ve globalleşmesini yaşayacak olmanın mutluluğu ve daha da artan istekle çalışmalarımızı 2015 yılı içerisinde de sürdüreceğiz.

Saygılarımızla.

Fikret Merter Alanyalı

Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Aile Hekimliği Kliniği, İzmir

merter_al@hotmail.com

Giotto Hareketi 2. Ulusal Kongresi Tasarım Odaklı Düşünme Çalıştayı İzlenimleri

Tasarım Odaklı Düşünme Çalıştayı (Design Thinking Workshop) 21-24 Mayıs 2014 / Verona & Modena- İtalya

Vasco da Gama Hareketi (VdGM), 2004 yılında Amsterdam'da düzenlenen WONCA (The World Organization of National Colleges, Academies and Academic Associations of General Practitioners / Family Physicians) Avrupa Kongresi'nde başlatılmıştır. Amacı asistanlık döneminde ya da uzmanlığın ilk beş yılındaki aile hekimlerini desteklemek olan bu oluşum çerçevesinde birçok etkinlik planlanmıştır. Bunlardan birisi de "Minihipokrat Değişim Programı"dır. Minihipokrat Değişim Programı;

aile hekimliği uzmanlığı öğrencilerinin veya uzmanlığının ilk 5 yılındaki aile hekimlerinin katılımıyla gerçekleştirilen bir konferansı ve bu konferansın öncesinde bir veya iki günlük bir sağlık merkezi ziyaretini kapsamaktadır. VdGM aracılığıyla duyurulan değişim programı kapsamında, 21-24 Mayıs 2014 tarihleri arasında, İtalya'nın Verona şehrinde sağlık merkezi ziyaretleri programına ve Modena şehrinde "Movimento Giotto" tarafından düzenlenen "2nd Congresso Nazionale del Movimento Giotto" (Giotto Hareketi 2. Ulusal Kongresi) konferansına katılım sağladık. Bu yazıda, konferans programı kapsamında katıldığımız "Tasarım Odaklı Düşünme Çalıştayı" (Design Thinking Workshop)

Resim 1. Saptadığımız problemleri listeledik

1) Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Araş. Gör. Dr., İzmir.
2) Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği, Uz. Dr., İzmir.

gözlemlerimizi aktarmayı amaçladık.

“Design Thinking” ilk kez Stanford Üniversitesi direktörü Rolf Faste tarafından 80’li yıllarda tanımlanan “Yeni ve daha iyi şeyler ortaya koymak mümkündür ve fark yaratabiliriz” düşüncesine dayanan insan odaklı, multidisipliner, optimistik ve deneysel bir yöntemdir. Beyin fırtınası yoluyla sınırsız düşüncenin oluştuğu ve ortaya konduğu bu sürecin 5 ana fazı vardır:

- **Keşif (itirazın anlaşılması, araştırılması ve ilham alınması)**
- **Yorumlama (öğrenilenin yorumlanması, anlam kazandırılması ve fırsatlar oluşturulması)**
- **Fikir oluşturma (beyin fırtınası ile sınırsız fikir oluşturulması, fikirlerin ayrıntılandırılması)**
- **Deneme (prototip oluşturulması ve geribildirim alınması)**
- **Değişim (öğrenilenin belirlenip, değişimin sunulması)**

Katıldığımız çalıştay, toplamda 8 saat süren iki ayrı oturumdan oluşmaktaydı. Çalıştaya katılan 30 kişi, 4 farklı sorun senaryosunu çözmek amacıyla 4 gruba ayrılmıştı. Her grupta, gerçek hayatında yaşadığı bir sorunu çalıştayda tartışılmak üzere sunan bir katılımcı ile “Design Thinking” metodunun uygun şekilde ilerlemesini düzenleyen bir koordinator bulunuyordu. Çalıştayanın birinci fazı, sorununu çalıştaya getiren katılımcının yaşadığı çıkmaz ile ilgili sunumuyla başladı. İlk faz olan keşif fazında; anlattığı senaryoda katılımcıyı rahatsız ettiği ve problem olduğu düşünülen fikirler renkli kağıtlar üzerine not edildi. Bu aşamada önemli olan; her bir fikrin bir kağıda yazılması ve problem olacağı düşünülen en ufak bir noktanın bile not edilmesiydi. Anlatılan öyküden katılımcıyı rahatsız eden ana se-

Resim 2. HMW sorularına yanıt verdik

bepler, en çok önemsedığı olaylar, onu en çok ilgilendiren veya motive eden noktalar ve en çok hayal kırıklığına uğratan konular kaydedildi. Öykü sona erdiğinde herkesin önünde onlarca fikir içeren renkli kağıtlar birikmişti. Öykünün sona ermesiyle, artık keşif fazı tamamlanarak ikinci faz olan “Yorumlama Fazı”na geçildi.

Yorumlama fazında tüm renkli kağıtlar bir araya getirildi ve birbiriyle ilişkili olanlar kümelendirildi. Belirli bir kümeye uymayanlar dışlandı, aynı olduğu düşünülen fikirlerden de sadece biri kabul edildi. Kümelenen problemler adlandırılarak, ana başlıklar tanımlandı. Beş ana başlık altında toplanan problemler tekrar gözden geçirilerek, oylama yöntemiyle en önemli olduğu düşünülen iki tanesi seçildi ve sorunu getiren kişiden seçilen problem başlıklarından bir tanesini seçmesi istendi. Son kararı vermesiyle birlikte, sorunun altında yatan ana sebep olduğu düşünülen fikir belirlenmiş oldu. Bu aşamadan sonra probleme yoğunlaşılacak ve bunu düzeltmek için, değiştirmek için yapılacakların listelendiği “Fikir oluşturma fazı”na geçildi.

Fikir oluşturma fazı’nda tüm ekip bir araya geldi ve seçilen ana başlıkta yer alan tüm renkli kağıtlarda yazan fikirler göz önünde bulundurularak ve “How might we ? (HMW?)” (...’yı nasıl yapabiliriz?) soru kalıbı doğrultusunda, ana sebep olduğu düşünülen başlık altındaki tüm fikirleri içeren bir soru cümlesi oluşturuldu. Bu aşamada beyin fırtınası yapılarak fikir doğrulaması yapıldı ve ortaya konulan fikre dair tüm itirazlar ve engeller düşünüldü.

Deneme fazı olarak adlandırılan dördüncü fazda, oluşturulan soru kalıbına yönelik çözüm yolları düşünölmeye başlandı. Beyin fırtınası yaparak tüm ekibin katılımıyla mantık süzgecinden geçirmeksizin mümkün olan veya olmayan tüm fikirler not edildi. Tüm fikirler ortaya konup listelendikten sonra, aynı yorumlama fazında yapıldığı gibi oylama yöntemiyle ekibin her bir üyesi bu probleme yönelik en önemli olduğunu düşündüğü fikri oyladı. Oylama sonucunda en iyi çözüm olduğu düşünülen fikir seçildi ve sunumu için prototip hazırlığı yapıldı. Sunum için yine tüm ekibin katılımıyla akla gelen tüm ilgi çekici fikirler ortaya konuldu ve üç boyutlu bir model oluşturularak hangi teknikle sunum yapılacağına karar verildi. Bir gruplar tiyatro şeklinde canlandırma yöntemini seçerken, bazı gruplar üç boyutlu tablolarla sunumu, bir başka grup ise kitap şeklinde bir model oluşturularak sunmayı tercih etti. Tüm ekiplerin problemlerinin, “HMW?”

Resim 3. Sorunlarımızı çözdük, mutluyuz

sorularının, problem çözümlerinin ve çözüm önerilerinin sunumuyla çalıştay sona erdi.

Katıldığımız çalıştayda son faz olan, “Değişim Fazı” gerçekleştirilmedi. Bu faz, bulunan çözümlerin günlük hayata geçirilmesi ve edinilen olumlu ve olumsuz geribildirimlere yönelik düzenlenmesini içermekteydi.

Hem eğitim hayatında hem de iş hayatında dünyanın her yerinde kullanılan, insanların fikirlerini korkusuzca ortaya koymasını sağlayan, problemlere beyin fırtınası yoluyla çözüm bulan ve “VdGM konferans öncesi değişim programı” sırasında tanışma şansı bulduğumuz bu yöntemi, çeşitli çalıştaylar ve pratik çalışmalar şeklinde meslektaşlarımıza sunarak ülkemizde de uygulayabilmeyi umuyoruz.

Kaynaklar

1. Design thinking for educators, www.designthinkingforeducators.com. 28 Mayıs 2014 tarihinde erişilmiştir.
2. Vasco de Gama Hareketi, <http://www.tahud.org.tr/guncel/vasco-da-gama/vasco-da-gama-hareketi/448>. 29 Mayıs 2014 tarihinde erişilmiştir.
3. Akbayın Z, Can H, Erdem Ö ve ark. Vasco da Gama Genç Aile Hekimleri Hareketi. Konuralp Tıp Dergisi 2012;4(3):1.

Geliş tarihi: 10.06.2014

Kabul tarihi: 26.08.2014

Çevrimiçi yayın tarihi: 22.02.2015

Çıkar çakışması:

Çıkar çakışması bildirilmemiştir.

İletişim adresi:

Dr. Candan Kendir Çopurlar

e-posta: candankendir@hotmail.com